

**CONFERENTIE OVER DE TOETREDING
TOT DE EUROPESE UNIE
– MONTENEGRO –**

**Brussel, 13 december 2024
(OR. en)**

AD 28/24

LIMITE

CONF-ME 14

TOETREDINGSDOCUMENT

Betreft: GEMEENSCHAPPELIJK STANDPUNT VAN DE EUROPESE UNIE
– Hoofdstuk 20: Ondernemings- en industriebeleid

Onderhandelingshoofdstuk 20: Ondernemings- en industriebeleid

Dit standpunt van de Europese Unie is gebaseerd op haar algemene standpunt voor de toetredingsconferentie met Montenegro (AD 23/12 CONF-ME 2) en is onderworpen aan de door de toetredingsconferentie goedgekeurde vastgelegde onderhandelingsbeginselen (AD 20/13 CONF-ME 16), te weten:

- een standpunt dat een partij ten aanzien van een hoofdstuk van de onderhandelingen inneemt, loopt geenszins vooruit op het standpunt van die partij ten aanzien van andere hoofdstukken;
- akkoorden – ook deelakkoorden – die tijdens de onderhandelingen over achtereenvolgens te behandelen hoofdstukken worden bereikt, kunnen pas als definitief worden aangemerkt wanneer een algeheel akkoord is bereikt.

Het standpunt van de Europese Unie is ook gebaseerd op de in de punten 24, 28, 41 en 44 van het onderhandelingskader bedoelde vereisten.

De EU spoort Montenegro ertoe aan om zijn beleid verder aan te passen aan het EU-acquis, met dien verstande dat vóór de toetreding bijkomend acquis in werking kan treden, om te zorgen voor de effectieve uitvoering en handhaving ervan, en om reeds vóór de toetreding beleidsmaatregelen en instrumenten te ontwikkelen die zoveel mogelijk aansluiten bij die van de EU.

De EU neemt er nota van dat Montenegro in zijn standpunt AD 7/13 (CONF-ME 5) en het bijbehorende addendum AD 7/13 ADD 1 (CONF-ME 5) het op 12 december 2024 voor hoofdstuk 20 geldende acquis aanvaardt, en dat Montenegro verklaart in staat te zijn dit acquis vanaf de toetreding tot de Europese Unie uit te voeren.

Beginnelsen van het ondernemings- en industriebeleid

De EU neemt er nota van dat Montenegro diverse strategieën heeft aangenomen en uitgevoerd, of aan het uitvoeren is, ter ondersteuning van het ondernemings- en industriebeleid.

De EU neemt er nota van dat Montenegro drie strategieën voor het industriebeleid heeft aangenomen, voor de perioden 2016-2020 (IP 2020), 2019-2023 (IP 2023) en in augustus 2024, voor 2024-2028 (IP 2028). De EU stelt voorts vast dat de eindevaluatie van IP 2023, uitgevoerd door een externe beoordelaar, duidelijke resultaten van de uitvoering ervan heeft opgeleverd.

De EU neemt er nota van dat IP 2028 is opgesteld in overeenstemming met de beginselen in het industriebeleid van de EU en met de richtsnoeren in de Commissiemededelingen COM(2010) 614, COM(2012) 582, COM(2017) 479 en COM(2020) 102, zoals geactualiseerd bij COM(2021) 350.

De EU neemt er nota van dat IP 2028 door de regering is aangenomen in samenwerking met het Fonds voor investeringsontwikkeling van Montenegro, het Bureau voor de Statistiek, de Kamer van Koophandel en het Montenegrijns Verbond van werkgevers, en na een openbare raadpleging van een breed scala aan belanghebbenden. De EU erkent voorts dat IP 2028 relevante beginselen en doelstellingen bevat van de strategie voor slimme specialisatie van Montenegro.

De EU neemt nota van de door Montenegro verstrekte informatie, waaruit blijkt dat het toezicht op en de evaluatie van IP 2028 verloopt door middel van een toezichtmechanisme met tweejaarlijkse/jaarlijkse actieplannen, en een evaluatie in het laatste uitvoeringsjaar. De EU spoort Montenegro ertoe aan meerjarige actieplannen op te stellen en regelmatig aan de Commissie verslag te blijven uitbrengen over de uitvoering. De EU verzoekt Montenegro voorts uitdrukkelijk beleidsmaatregelen en acties op te nemen ter vermindering van strategische afhankelijkheden, met name op kritieke gebieden, teneinde de reikwijdte van IP 2028 te vergroten.

De EU neemt nota van de toezeggingen van Montenegro om zijn beleidskader voor ondernemingen en het ondernemingsklimaat te verbeteren, onder meer door opeenvolgende strategieën aan te nemen ter ontwikkeling van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's), en door de kwaliteit van de overheidsdiensten voor kmo's en op het gebied van vergoedingen aan bedrijven en toegang tot financiering te verbeteren. De EU stelt voorts vast dat Montenegro de kmo-definitie van de EU, zoals opgenomen in Aanbeveling C(2003) 361 van de Commissie, heeft overgenomen.

De EU neemt er nota van dat Montenegro ook EU-beleid ter ontwikkeling van ondernemerschap van vrouwen en een leven lang leren voor ondernemers heeft gevolgd, en strategieën en actieplannen op deze gebieden heeft aangenomen.

De EU neemt nota van de inspanningen die Montenegro heeft geleverd om het ondernemingsklimaat en -beleid verder te verbeteren door het programma ter bestrijding van de informele economie voor 2024-2026 aan te nemen en uitgebreide hervormingen op te starten in de sector staatsbedrijven. De EU moedigt Montenegro ertoe aan als volgende stap deze belangrijke hervormingen tijdig uit te voeren, met name in het kader van de onlangs goedgekeurde hervormingsagenda van Montenegro, die samenhangt met het groeiplan voor de Westelijke Balkan.

De EU verwacht van Montenegro dat het de hierboven vermelde strategie voor het industriebeleid volledig uitvoert, en verzoekt Montenegro haar regelmatig te informeren over de ontwikkelingen en de genomen maatregelen in verband met de beginselen van het ondernemings- en industriebeleid.

Instrumenten van het ondernemings- en industriebeleid

De EU neemt er nota van dat Montenegro al verschillende jaren deelneemt aan EU-programma's ter ondersteuning van ondernemerschap, concurrentievermogen en innovatie. Montenegro heeft deelgenomen aan het Programma voor ondernemerschap en innovatie van het Kaderprogramma voor concurrentievermogen en innovatie 2007-2013 en aan het programma voor het concurrentievermogen van ondernemingen en kleine en middelgrote ondernemingen 2014 – 2020 (Cosme).

De EU is ingenomen met de deelname van Montenegro aan het EU-programma voor de interne markt (SMP), met het accent op drie van de pijlers ervan (de interne markt verbeteren, kmo's, consumenten). In dit verband stelt de EU vast dat de deelname aan het Enterprise Europe Network in het kader van het SMP in het bijzonder van belang is voor de ontwikkeling van kmo's in Montenegro. De EU verzoekt Montenegro transnationale partnerschappen en industriële ecosystemen en clusternetwerken te blijven ontwikkelen.

De EU erkent dat Montenegro een reeks nationale instrumenten heeft ontwikkeld en uitvoeringsagentschappen heeft opgericht voor het verlenen van financiële steun en diensten aan het bedrijfsleven. De EU neemt er nota van dat het Fonds voor investeringsontwikkeling van Montenegro (IDFM) fungeert als mechanisme om kmo's toegang te verlenen tot financiering, in samenwerking met de Europese Investeringsbank en de Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa. De EU stelt voorts vast dat het IDFM zal worden omgevormd tot de Ontwikkelingsbank van Montenegro en dat het de marktdeelnemers van het land onder meer exportverzekeringdiensten zal verlenen. De EU neemt er tevens nota van dat momenteel het door de staat gedekte kredietgarantiefonds wordt opgericht, dat de toegang tot financiering voor ondernemingen – waaronder start-ups en vrouwelijke ondernemers – verder moet verbeteren, en spoort Montenegro ertoe aan die oprichting te voltooien.

De EU neemt er nota van dat Montenegro recentelijk de wet inzake termijnen voor de afwikkeling van financiële verplichtingen heeft aangenomen, die is afgestemd op Richtlijn 2011/07/EU betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransactie. De EU verzoekt Montenegro de Europese Commissie geregeld informatie te verstrekken over de uitvoering ervan.

De EU moedigt Montenegro ertoe aan tot de datum van toetreding te blijven zorgen voor aanpassing aan het acquis en voor de doeltreffende uitvoering ervan door de nationale autoriteiten en bevoegde instanties, en verzoekt het land de EU geregeld te informeren over de ontwikkelingen wat betreft de instrumenten van het ondernemings- en industriebeleid.

Sectoraal beleid

De EU neemt nota van de strategie voor de ontwikkeling van de toeristische sector 2022-2025, een cruciale sector van de Montenegrijnse economie, goed voor bijna 10% van het bbp. De strategie is gerelateerd aan de strategie voor slimme specialisatie van het land, waarbij duurzaam toerisme en gezondheidstoerisme tot de gekozen specialisatiesectoren behoren. De EU stelt in dit verband vast dat diversificatie van het toeristische aanbod, de toepassing van nieuwe technologieën en de digitalisering van toeristische ondernemingen, evenals de keuze om duurzaam en groei toename te ontwikkelen, de komende jaren de leidende beginselen voor de sector zijn.

De EU moedigt Montenegro ertoe aan te blijven werken aan strategische beleidsmaatregelen in verschillende sectoren, en de beginselen van het huidige EU-beleid in deze strategieën te integreren.

* * *

Gezien de bovenstaande overwegingen, neemt de EU er nota van dat in dit stadium niet verder over dit hoofdstuk hoeft te worden onderhandeld.

De voortgang die met de aanpassing aan en de uitvoering van het acquis wordt gemaakt, zal tijdens de hele duur van de onderhandelingen worden bewaakt. De EU onderstreept dat zij bijzondere aandacht zal besteden aan het toezicht op alle bovengenoemde specifieke vraagstukken, onder meer om zich te vergewissen van de administratieve capaciteit van Montenegro en van zijn capaciteit om de wetgeving volledig aan te passen aan het acquis op alle in dit hoofdstuk genoemde gebieden. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan het verband van dit hoofdstuk met andere onderhandelingshoofdstukken. Een definitieve beoordeling van de overeenstemming van de Montenegrijnse wetgeving met het acquis en van het vermogen van Montenegro om het acquis uit te voeren, zal pas in een later stadium van de onderhandelingen mogelijk zijn. De EU verzoekt Montenegro om, naast alle informatie die de EU met het oog op de onderhandelingen over dit hoofdstuk kan verlangen en die aan de Conferentie moet worden verstrekt, regelmatig gedetailleerde schriftelijke informatie aan de Stabilisatie- en Associatieraad te verstrekken over de voortgang van de uitvoering van het acquis.

Gezien alle bovenstaande overwegingen zal de EU, indien nodig, te gelegener tijd op dit hoofdstuk terugkomen.

De EU neemt er nota van dat Montenegro in zijn standpunt AD 7/13 (CONF-ME 5) en het bijbehorende addendum AD 7/13 ADD 1 (CONF-ME 5) het op 12 december 2024 voor hoofdstuk 20 geldende acquis aanvaardt, en dat Montenegro verklaart in staat te zijn dit acquis vanaf de toetreding tot de Europese Unie uit te voeren. De EU neemt er voorts nota van dat Montenegro verklaart de aanpassing van zijn beleid aan het acquis te zullen voortzetten en in staat te zijn het acquis vanaf zijn toetreding tot de Europese Unie uit te voeren.

Voorts herinnert de EU eraan dat er tussen 12 december 2024 en de afsluiting van de onderhandelingen nieuw acquis kan zijn ontstaan.